

Kunnskapsdepartementet
Kopi: Helse Sør-Øst RHF

Stab forskning, innovasjon og utdanning

Vår ref.: Deres ref.: Saksbeh.: Dato:
Oppgis ved all henvendelse 22/5025 EBS, LKJ 30.8.2023

Innspill fra Oslo universitetssykehus HF til arbeidet med stortingsmelding om forskningssystemet

Det vises til invitasjon på Kunnskapsdepartementets nettside om å gi innspill til Forskningsrådets rolle i det norske forsknings- og innovasjonssystemet. Oslo universitetssykehus HF (OUS) ønsker med dette å gi følgende innspill:

Hva er Forskningsrådets viktigste merverdi i det norske forskningssystemet?

Innspill fra OUS:

Viktigste merverdi er å bidra med finansiering av forskning av høy kvalitet, gjennom et bredt spekter av utlysninger. Det er viktig med et transparent og ryddig evalueringssystem, med høy kompetanse hos både fagkomiteer/evaluatorer og Forskningsrådets administrasjon. Rollen som finansieringskilde er langt viktigere enn rollen som forskningspolitisk aktør/rådgiver.

Hvilke funksjoner er det viktig at Forskningsrådet ivaretar i norsk forskning og innovasjon framover?

Innspill fra OUS:

Det er behov for en godt balansert finansiering av både grunnforskning, translasjonsforskning, anvendt forskning og innovasjon, med minst mulig politiske/tematiske føringer.

Nevn gjerne tre forbedringspunkter og bevaringspunkter og begrunn kort hvorfor.

Forbedringspunkter:

1) Forskningsrådet bør ha en *direkte dialog med de største universitetssykehusene*, som er svært viktige og store forskningsutførende virksomheter. Det bør avholdes dialogmøter med universitetssykehusene, på lik linje som med universitetene. Eksempelvis kan representanter fra forskningsledelsen ved universitetssykehusene inviteres inn på dialogmøter som Forskningsrådet avholder med UH-sektoren/universitetene, eller det kan holdes egne møter med representanter fra universitetssykehusene samlet. Dette vil være et ønskelig supplement til Forskningsrådets

deltakelse i RHF-enes strategigruppe for forskning. Det er viktig med dialog tett opp mot det forskningsutførende nivået. Universitetssykehusene har mange sammenfallende problemstillinger med UH-sektoren, men også strukturer, lovverk og andre forhold som skiller seg vesentlig fra UH-sektoren.

2) Forskningsrådet bør *synliggjøre helseforetakenes forskning separat i Forskningsrådets statistikker og publikasjoner*, og ikke bare som en kamuflert del av UH-sektoren og instituttsektoren (universitetssykehusene regnes i dag av Forskningsrådet inn under UH-sektoren, og øvrige helseforetak og private ideelle sykehus regnes inn under instituttsektor, kilde: [Forskningssystemet - regjeringen.no](https://forskningssystemet-regjeringen.no).) Helseforetakenes betydelige bidrag i helseforskningen kommer ikke tilstrekkelig frem. Selv om man må rapportere statistikk nasjonalt og internasjonalt på dagens måte, er dette ikke til hinder for å lage tilleggsversikter og statistikk over helseforetakens bidrag (ut over ressursbruk).

Forskningsrådet bør i større grad også *tilpasse sin terminologi og føringer til andre enn UH-sektoren*. Forskningsrådet tar i liten grad hensyn til dette, noe som også kommer tilsyn gjennom diverse brev og føringer. Eksempler:

- det er ikke en tilpasset bestilling til helseforetak i den pågående fagevalueringen av medisin og helsefag (EVALMEDHELSE),
- føringer om bruk av UH-sektorens TDI-modell i brev om forskningsinfrastruktur,
- varierende forståelse for at det er en annen stillingsstruktur og stillingsandeler blant forskningspersonell og helsepersonell som driver forskning i sykehus, herunder ulikt lovverk som regulerer ansettelser,
- terminologi og føringer som brukes om styrende organer for større satsinger, med utbredt bruk av «styre» for det som i praksis er styringsgrupper for prosjekter/satsinger for SFF og SFI, herunder hvilket nivå i organisasjonen som bør være representert i slike styre. I fagevalueringen er det eksempelvis et krav om at evalueringsmandatene for nivå 1-enheter skal godkjennes av institusjonens «board», noe som ikke er tilpasset et styres oppgaver i et stort helseforetak (eller et stort universitet). Dette ble muntlig modifisert i etterkant av Forskningsrådet, men viser en manglende forståelse for vår organisasjonsform og størrelse.

3) Forskningsrådet bør være *minst mulig fagpolitisk, og mest mulig en tilrettelegger*. Når det gjelder forskningspolitisk rådgivning opp mot departementene, bør dette begrenses til strukturelle forhold og behov for forbedret infrastruktur, herunder råd til myndighetene om hvordan lover og regler best kan utformes, eksempelvis innen datalagring, analyse og datadeling av sensitive opplysninger i tråd med FAIR-prinsippene. Fagpolitikk bør i størst mulig grad basere seg på det politiske systemet og innspill fra de forskningsutførende sektorene.

Bevaringspunkter:

Forskningsrådet har viktig rolle og gjør en god jobb i forbindelse med EU-støtte:

- NCP-team: Et kunnskapsrikt og tilgjengelig team som er en viktig samarbeidspartner i arbeidet med søknader og prosjekter.

- Kurs: Porteføljen av kurs er bra og dekker alle faser fra søknad til prosjektavslutning. Viktig både for nye for å få en innføring og for de som har jobbet med dette en stund for å holde seg oppdatert
- Nettverk: EU-rådgivernetverket er viktig for samarbeid på tvers av institusjoner og sektorer

Hvordan virker forskningsrådsfinansiering inn på de forskningsutførende sektorenes ledelse og styring av forskningsvirksomhet (som f.eks. karriereveier, forskerutdanning, egne strategiske forskningsatsinger og infrastruktur)? Er det behov for endringer?

Tildelinger til nasjonal forskningsinfrastruktur er svært viktige, men det er behov for at disse fullfinansieres i henhold til budsjett og planlagte egenandeler, og at det i sluttfasen ikke kuttes vesentlig i tildelinger som innebærer utstyr og bygningsmessige tilpasninger. Manglende fullfinansiering av utstyr er spesielt krevende for styringen av egen virksomhet, og det er derfor bedre med færre tildelinger enn med delfinansieringer som helseforetakene ikke har mulighet for å dekke opp for selv på kort varsel (krever ofte endringer i langtidsplaner for investeringer).

Langsiktige satsinger som SFF-, SFI- og FKB-ordningene er gode eksempler på hvordan forskningsområder kan løftes, på tilstrekkelig langsiktig basis. Dette er med på å styrke sektorens og institusjonenes egne satsinger.

Det er videre ønskelig at det åpnes for finansiering av utstyr av mindre omfang enn det som inngår i nasjonal forskningsinfrastruktur (lavere beløp og/eller dekkende for flere institusjoner uten av det har nasjonal forankring).

Hvordan kan Forskningsrådet mest effektivt bidra til å løfte forskningsområder hvor Norge har særlige fortrinn?

Forskningsrådet kan legge til rette for bedre systemet for datadeling, -analyse og -lagring av helsedata, som er et område hvor Norge har fortrinn og gode data. Tilsvarende bør Forskningsrådet bidra med slike løft gjennom finansiering av infrastruktur for biobanker og kvalitetsregistre.

Med hilsen

Erlend B. Smeland
Direktør forskning, innovasjon og utdanning

Lillian Kramer-Johansen
assisterende forskningsdirektør

Brevet er elektronisk ekspedert og har derfor ikke håndskrevet signatur